

הינשוף שראה הפוך

כתב: יוסי גודארד | איור: כרמית גלעדי פולארד
הצעות למורים

מורים יקרים,

"עולם הפוך ראיתי" (בבא בתרא י ע"ב)

לשופון הינשוף בעיה מוזרה: הוא רואה את העולם הפוך! כשמתגלה ההבדל בינו לבין הינשופים האחרים, הקושי של הפרט הופך לרווח של הקהילה כולה. סיפור על זוויות ראייה שונות, קבלת האחר והעושר שבשפה.

ניתן לקרוא את סיפורו של שופון וקהילת הינשופים כמשל לחברה האנושית. האם הפרט בכלל צריך להשתנות כדי להשתלב בקהילה? אם כן, מתי? ובאלו מצבים יכולה הקהילה להתאים את עצמה לצרכים הייחודיים של כל אחד מחבריה?

שאלות אלו גם רלוונטיות להתנהלות הכיתה. כמחנכים אנחנו מתמודדים יום-יום עם שוני בקרב הילדים, עם סגנונות לימוד ורמות ידע מגוונים, עם צרכים ורצונות שלעיתים מתנגשים זה עם זה. מצד שני למערכת דרישות ואילוצים משלה שלעיתים מקשים על מתן תשומת לב ייחודית לכל אחד ואחת. כיצד אנחנו מתייחסים לאתגרים הללו? מתי אנחנו מאפשרים, ואפילו מבליטים, את השוני והייחוד בין הילדים – ובאלו מצבים אנו דורשים מהם להתיישר לפי צרכי הקבוצה?

המסורת היהודית רואה את המגוון והשונות בין בני אדם כדבר נתון, ראוי ואף רצוי, שתורם ליופי ולעושר של הקבוצה כולה.

"היחידים השייכים לקהילה משלימים אלו את אלו. בכל אדם יש משהו מיוחד במינו, נדיה שאינו ידוע לאחרים; לכל יחיד יש משהו מיוחד לומר, צבע מיוחד להוסיף לקשת הצבעים הקהילתית. לפיכך, כאשר מצטרף האדם הבודד לקהילה, הוא מוסיף מימד חדש למוזענות הקהילה. הוא תורם משהו, ששום אדם אחר לא יכול היה לתרום. הוא מעשיר את הקהילה. אין לו תחליף. היהדות מאז ומתמיד ראתה את היחיד כאילו הוא עולם קטן... בשל אותה מיוחדות, מתכנסים בני האדם היחידים ביחד, משלימים אלו את אלו, ומשיגים אחדות." (הרב יוסף דב הלוי סולביצ'יק, "היחיד והיחיד")

רעיונות לשילוב בכיתה

- לא צריך לעמוד על הראש כדי לראות את העולם הפוך! אפשר לחשוב יחד עם הילדים: במה כל אחד מאתנו שונה, אפילו "הפוך", מהאחרים (במרצה, בתחביבים, בדעות, בכשרונות ועוד)? כיצד הייחוד של חברי הכיתה וזוויות הראייה השונות תורמים לכלל? באמצעות ציורים, צילומים או קטעי כתיבה ניתן לערוך על לוח הכיתה תצוגה בה משתקפים הן המייחד, הן המאחד של קהילת הכיתה.
- כדאי להפנות את תשומת לב הילדים לדמויות השונות בסיפור: איך כל אחד מגיב כשמתגלה הקושי של שופון? אפשר לקשר את העלילה עם אירועים בכיתה: כאשר מישהו טועה, מתבדל או "רואה הפוך" מאיתנו, כיצד אנחנו מתנהגים? האם קל לנו לקבל את השוני בקרבנו? האם אנחנו לפעמים מגיבים בביקורתיות, או מזלזלים באחר? מה אנחנו ככיתה יכולים ללמוד על עצמנו מהדמויות בסיפור?

- כדאי לשוחח עם ילדי הכיתה על הפתרון שמציע מתושלח והשינוי שעוברת קהילת הינשופים כולה. מה דעתם? אפשר להזמין את הילדים להעלות פתרונות נוספים, שונים, לבעיה של שופון.
- לפעמים מה שקשה לאחד קל לאחר. כדי לחוש את החוויה של מי שקורא הפוך, אפשר לכתוב מילה על נייר ולהציג את הדף מול הראי. מתבוננים בהשתקפות הדף בראי. האם הצלחתם לפענח את המילה?
- קבלת הספר הראשון בתכנית היא "סיבה למסיבה", ואתם מתבקשים לקיים סביבו מפגש חניגי עם המשפחות. כדאי לחשוב כיצד לערב את הורי התלמידים ואת הילדים בחגיגה.
- בעקבות הסיפור, תוכלו לערוך "נשף קריאה" בכיתה! מבקשים מכל אחד להביא לנשף ספר אהוב מהבית ולהסביר למה בחר בו. קוראים יחדיו, משתעשעים במשחקי מילים, ואפילו מתכבדים במאכילים מיוחדים (למשל עוגיות בצורה של אותיות או תבשיל שקשור לאחד הספרים).
- הסיפור מזמין עיסוק בשעשועי מילים: אפשר לדפדף בספר ולחפש את המילים שכתובות בצבע כחול. תוכלו לשאול את הילדים: מה מבדיל אותן מהמילים האחרות בסיפור? למה לדעתם הוחלט להבליט מילים אלו?
- תוכלו להסביר לילדים שמילה שניתן לקרוא אותה מימין לשמאל ומשמאל לימין באופן זהה נקראת "פלינדרום" (או בעברית 'מילה מתהפכת'). אפשר לחשוב יחד על פלינדרומים נוספים (למשל, אמא, אבא, דוד) ולהשתעשע במשחקי מילים.
- לחלק מהמילים בסיפור משמעות שונה כשקוראים אותן הפוך. אפשר לחפש את הדוגמאות ולחשוב על מילים נוספות שהפיכתן מייצרת מילה חדשה.
- נשמח מאד לשמוע גם מכם ולקבל תיעוד ורשמים של ההווי בכיתה סביב התכנית! לצורך העלאת תמונות של הילדים לאתר האינטרנט, יש להעביר אלינו בפקס, דואר או סריקה אישורי הורים חתומים. נוהל זה חיוני, גם אם החתמתם אותם על כל טופס אחר של בית הספר או משרד החינוך. טופס לאישור פרסום תמונות הילדים ניתן להוריד מאתר האינטרנט כאן.
- "הינשוף שראה הפוך" מתחבר באופן טבעי לתכנית הלימודים מפתח הל"ב ולנושא השנתי של משרד החינוך: "האחר הוא אני". לחצו כאן להרחבה: הנושא השנתי, האחר הוא אני, מפתח הלב- שונות

אנו מאחלים לכם קריאה מהנה ושיחה נעימה!